

5 ta' Ottubru, 1988

Imhallfin: -

S.T.O. Hugh W. Harding B.A., LL.D., F.S.A., F.R.Hist.S.
- President

Onor. Joseph A. Herrera B1.Can., Lic.Can., LL.D.

Onor. Carmelo A. Agius B.A., LL.D.

Wilfred Mamo u Albert Mamo in rappresenanza tas-soċjetà *Galdes & Mamo (Insurance) Ltd.*, u din bhala aġent tas-soċjetà assikuratriċi estera *Royal Insurance Company Ltd.*, issurrogata fid-drittijiet ta' l-assikurat tagħha s-soċjetà *Ciantar Bros. Ltd.*

versus

Paul Mifsud u Norman Mifsud bħala diretturi u in rappreżentanza tas-soċjetà *Mifsud Brothers Limited* u din bħala aġent tal-vapur *Emadala* u Godwin Abela u John Cavallo għan-nom u in rappreżentanza tas-soċjetà "*The Cargo Handling Ltd.*"

Polza ta' Kariku - Klawsola "Shipped in Apparent Good Order and Condition" - Danni - Nuqqasijiet fil-Merkanzija - Tally Sheet

Il-klawsola "*shipped in apparent good order and condition (unless otherwise stated herein) on board the above named vessel at or off the Port of Loading named above the goods described herein... and to be delivered in the like good order and condition*" tistabbilixxi "*prima facie*" li l-prova li l-merkanzija msemmija fil-polza għet ikkarikata f'kondizzjoni tajba u timponi l-obbligu li l-merkanzija tiġi skarikata fl-istess kondizzjoni tajba. Jekk ma tingieb ebda prova biex twaqqa' l-imsemmija presunzjoni mill-parti li trid twaqqagħha allura l-Qorti għandha tikkonkludi li fil-fatt il-merkanzija deskritta fil-polza għet ikkarikata f'kondizzjoni tajba u għandha tiġi wkoll skarikata.

Mill-provi rriżulta li l-merkanzija ma nizzlitx mill-vapur kif kellha tinzel, ċjoè "*in the like good order and condition*". Il-Qorti ta' l-Appell għalhekk ikkonfermat is-sentenza ta' l-ewwel Qorti li għal dawn in-nuqqasijiet għandu jwieġeb l-Aġent tal-vapur.

Il-Qorti: -

Rat l-att taċ-ċitazzjoni ppreżentat fl-Onorabbli Qorti tal-Kummerċ li bih l-atturi *nomine* wara li ppremettew li s-soċjetà *Ciantar Bros.* importat għewwa Malta tmien mitt (800) kaxex tamal fuq il-vapur *Emadala* kif jirriżulta mill-polza tal-kariku (Dok. A); u peress illi meta din il-merkanzija għet ikkonsenjata lill-importatur kaxxa waħda kienet nieqsa u erba' u erbgħin (44) kaxxi kienu miftuħin b'ħafna bil-merkanzija nieqsa kif ġie

rrapportat fil-*Lloyds Survey Report* (Dok. B); u peress lil għalhekk is-soċjetà attriċi fil-kwalità indikata, kif kienet obbligata, ħallset lill-istess importatur is-somma ta' mitejn tmienja u għoxrin lira u sitta u għoxrin centeżmu (Lm228.26) bħala kumpens għal dan in-nuqqas, u għall-ispejjeż tas-survey, u għalhekk għiet issurrogata fid-drittijiet ta' l-importatur (Dok. C); u peress li l-konvenuti *nomine*, jew min minnhom huma responsabbli għannuqqas u spejjeż fuq indikati; l-istess atturi *nomine* talbu li l-konvenuti *nomine*, jew min minnhom għar-raġunijiet premissi (1) jiġu ddikjarati responsabbli għannuqqas u spejjeż fuq indikati (2) jiġu kkundannati jhallsu l-attur *nomine* s-somma ta' Lm228.26, u l-interessi ta' sitta fil-mija (6%) mid-data tal-pagament in rifużjoni tal-pagament magħmul mill-attur *nomine* fiċ-ċirkostanzi u minħabba l-obbligi hawn fuq premissi; bl-ispejjeż kontra l-konvenuti;

Rat id-dikjarazzjoni u n-nota tax-xhieda ta' l-atturi;

Rat in-nota ta' eċċezzjonijiet tal-konvenuti Mifsud li biha eċċipew illi t-talbiet attriċi inkwantu diretti kontra l-konvenuti *nomine* huma infondati fil-fatt u fid-dritt u għandhom jiġu miċhuda bl-ispejjeż *stante* illi l-“*container*” li fih għiet ittrasportata l-merkanzija għe skarikat minn fuq il-vapur “*in good order and condition*” u bis-sigilli intatti kif jidher mit-“*Tally Sheet*”; Salvi eċċezzjonijiet ulterjuri;

Rat id-dikjarazzjoni u n-nota tax-xhieda ta' l-istess konvenut;

Rat in-nota ta' eċċezzjonijiet tal-konvenuti Godwin Abela u John Cavallo *nomine* li biha eċċipew:

(1) Illi t-talbiet attriċi in kwantu diretti kontra s-soċjetà *The Cargo Handling Co. Ltd.*, huma infondati fil-fatt u fid-dritt u għandhom jiġu miċhuda bl-ispejjeż *stante* illi s-soċjetà *The Cargo Handling Co. Ltd.*, ikkonsenjat il-merkanzija 'de quo' fl-istess ammont illi hija rċevietu;

(2) Salvi eċċezzjonijiet oħra;

Rat id-dikjarazzjoni u n-nota tax-xhieda ta' l-istess konvenuti;

Rat is-sentenza mogħtija mill-Onorabbli Qorti tal-Kummerċ fil-5 ta' Diċembru, 1984 li biha ċaħdet it-talbiet ta' l-atturi *nomine* kwantu dawn jinsabu diretti lejn il-konvenuti Godwin Abela u John Cavallo *nomine* u laqgħet it-talbiet ta' l-atturi *nomine* kwantu dawn jinsabu diretti kontra l-konvenuti Paul Mifsud u Norman Mifsud *nomine*, bl-imgħaxijiet tas-6% fis-sena dekorribbli mis-6 ta' Ottubru, 1982 u bl-ispejjeż kollha tal-kawża sopportabbli minn dawn l-istess konvenuti Paul Mifsud u Norman Mifsud *nomine* u dana wara li kkunsidrat:

Illi parti fuq indikat wara li investiga l-kwistjonijiet ta' fatt u ta' dritt involuti fil-kawża, wasal għall-konklużjonijiet li:

(1) *Ciantar Brothers* kellhom jirċievu 800 kaxxa tamal fuq il-vapur *Emadala* li minnhom irċevew *carton* ta' 4.3 kg nieqes kif ukoll 600 pakkett tamal ekwivalenti għall-kontenut ta' 20 *cartons* neqsin. Ta' dan in-nuqqas xi hadd mill-konvenuti kien responsabbli;

(2) *Meta* fil-*container* lil fih kienet il-merkanzija tnizzel l-art sar "joint tallying" mill-impjegati taż-żewġ konvenuti, wara

li tnehhew is-sigilli. Minnu jirrizulta li l-konvenut Abela *nomine* ha fil-pussess tiegħu l-merkanzija *de quo* b' dana però li "*of which several cartons landed damaged and contents exposed*". Għal din il-ħsara ingenti, il-konvenut Abela ma kienx responsabbli għaliex in-nuqqas ġara waqt li l-merkanzija kienet f'idejn il-vapur;

(3) Illi la l-"*Bill of Lading*" jiddikjara li tghabba ċertu ammont ta' merkanziji, il-vapur hu tenut responsabbli *vis-a-vis* il-konsenjatarju għan-nuqqas li jinstab meta jinfetħ il-*container*, nonostante li dan niżel mill-vapur bis-sigill għax mhux eskluż li s-sigill seta' ġie mbaġħbas fuq il-vapur. Għalhekk l-eċċezzjoni tal-konvenut Mifsud hi bla bażi ġuridika jew fattwali;

(4) Illi s-somma mitluba fiċ-ċitazzjoni ċjoè Lm228.26,0 hi korretta;

Illi minn ezami akkurat tal-provi miġbura jidher li l-istess perit għamel apprezzament tajjeb u ġust tal-provi li ressqu l-kontendenti u applika korrettement il-principji ta' dritt li jirregolaw il-każ. Għalhekk, il-Qorti tagħmel tagħha l-konklużjonijiet peritali u dan għar-raġunijiet indikati fl-istess relazzjoni li qegħdin jiġu addottati;

Rat li n-nota ta' l-appell giet ippreżentata fis-7 ta' Diċembru, 1984;

Rat il-petizzjoni ta' l-appell ta' l-imsemmija Paul Mifsud u Norman Mifsud bħala diretturi u in rappresentanza tas-soċjetà *Mifsud Brothers Limited* u din bħala aġent tal-vapur *Emadala* ppreżentata fis-27 ta' Diċembru, 1984 li biha għar-raġunijiet hemm esposti talbu li din il-Qorti tħassar jew tirrevoka l-

imsemmija sentenza tal-Qorti tal-Kummerċ tal-5 ta' Diċembru, 1984 u konsegwentement tilqa' l-eċċezzjonijiet tagħhom u tiċhad it-talbiet ta' l-atturi *nomine* bl-ispejjeż taż-żewġ istanzi kontra tagħhom;

Rat ir-risposta ta' l-appell ta' l-atturi Wilfred Mamo u Albert Mamo *nomine* pprezentata fis-17 ta' Jannar, 1985;

Rat ir-risposta ta' l-appell tal-konvenuti Godwin Abela u John Cavallo *nomine* pprezentata fit-8 ta' Frar, 1985;

Rat l-atti l-oħra kollha rilevanti u opportuni;

Semgħet lid-difensuri;

Ikkunsidrat:

Fil-petizzjoni tagħhom ta' l-appell l-appellanti *nomine* qegħdin jissottomettu li l-ewwel qorti naqset li tanalizza bir-reqqa l-*"joint tally sheet"* li turi li l-ammont ta' *cartons* indikati fiha bhala skarikati huma aktar minn dawk importati. Qegħdin ukoll jissottomettu li l-ewwel Qorti ma setgħetx tibbaża l-konkluzjonijiet tagħha fuq il-*"Cargo Receipt"* u fuq id-dokument magħruf bhala *"Gate Pass Out"* billi dawn isiru wara li l-merkanzija tkun ilha għal ċertu żmien fil-kontroll tal-kumpanija l-oħra konvenuta *The Cargo Handling Co. Ltd.* L-ewwel Qorti wkoll, dejjem skond l-appellanti, naqset li tiddistingwi bejn ħsara u nuqqasijiet. Fil-każ preżenti għandha tiġi stabbilita responsabbiltà għal nuqqasijiet;

Ikkunsidrat:

Din il-Qorti diġà kellha okkażjoni tfsisser il-posizzjoni legali f'kawża oħra simili għal dik preżenti, ċjoè l-kawża "Wilfred Mamo *et nomine* vs Paul Mifsud *et nomine*" deċiża fil-5 ta' Ġunju, 1987. F'dik is-sentenza gie ritenut li l-klawsola "*Shipped in apparent good order and condition (unless otherwise stated herein) on board the above named vessel at or off the Port of loading named above the goods described herein.....and to be delivered in the like good order and condition*" tistabbilixxi prima facie l-prova li l-merkanzija msemmija fil-polza giet ikkarikata f'kondizzjoni tajba u timponi l-obbligu li l-merkanzija tigi skarikata fl-istess kondizzjoni tajba. Jekk ma tingieb l-ebda prova biex twaqqa' l-imsemmija presunzjoni mill-parti li trid twaqqagħha, allura l-Qorti għandha tikkonkludi li fil-fatt il-merkanzija deskritta fil-polza giet ikkarikata f'kondizzjoni tajba u għandha tigi hekk ukoll skarikata;

Din hija appuntu l-posizzjoni legali fil-każ preżenti fejn hemm fil-polza klawsola identika għal dik fuq imsemmija. L-appellanti *nomine* kellhom l-obbligu li jwaqqgħu l-imsemmija presunzjoni a rigward il-800 *cartons* imsemmija fil-polza iżda ma jirrizulta bl-ebda mod mill-proċess li huma ssodisfaw dawn l-obbligu. Il-fatt li l-merkanzija giet Malta f'*container* issiġġillat li s-siġilli tiegħu kienu intatti fil-mument ta' l-iskarikazzjoni ma jaffettax l-imsemmija konkluzjoni tal-Qorti billi skond il-polza tal-kariku l-vapur irċeva 800 *cartons* u huma dawn li huwa kellu jiskarika;

Issa fil-każ preżenti ma hemmx dubju illi, kif jingħad fil-"*joint tally sheet*" (fol. 31) kien hemm "*several cartons landed damaged and contents exposed*". Dan waħdu juri li l-merkanzija in kwistjoni ma niżlitx mill-vapur kif kellha tinzel, ċjoè "*in the like good order and condition*" u għal dan huma responsabbli

l-appellanti *nomine*. Certament ma kinitx responsabbli ghalih il-kumpanija konvenuta l-oħra *The Cargo Handling Co. Ltd.*, kif, *del resto*, jaċċettaw l-istess appellanti *nomine* fil-petizzjoni ta' l-appell tagħhom fejn jingħad: "Illi infatti l-Qorti l-unika haġa li eskcludiet kien il-fatt li hsara saret meta l-merkanzija kienet f'idejn il-*Cargo Handling Co. Ltd.*, haġa li ma jidhirx li hemm disputa fuqha";

Il-perit legali wasal għall-konklużjoni, a bażi tal-provi li saru quddiemu, li l-atturi appellati *nomine* rnexxilhom jippruvaw il-*quantum* tad-danni li sofra l-assikurat tagħhom u li qed jiġu mitluba minnhom fiċ-ċitazzjoni. Din il-Qorti wara li eżaminat il-provi u r-raġunijiet li wasslu lill-perit legali għall-imsemmija konklużjoni tiegħu ma tara l-ebda raġuni l-għala għandha tiddipartixxi minnha. Il-provi fil-proċess, meħudin fl-assjem tagħhom iwassluha, bħal ma wasslu lill-ewwel Qorti, għall-istess konklużjoni;

Il-Qorti tixtieq iżżid li għalkemm huwa veru li dak li sottomettew il-konvenuti appellanti li l-*joint tally sheet* tindika 804 cartons minflok 800 li ġew ikkarikati, huwa evidenti li dan kien żball li kkommettew dawk li kienu qegħdin jagħmlu l-*joint tally*. Li kieku l-Qorti kellha taċċetta l-figura ta' 804 cartons, dan kien jirridonda kontra l-istess konvenuti appellanti *nomine* billi t-telf irreklatat mill-assikurat ta' l-atturi appellati *nomine* hu bbażat fuq 800 cartons u jekk kien hemm minflok 804 cartons, dan kien ifisser 4 cartons oħra nieqsa, li mhux il-każ u li lanqas ġie rreklatat mill-istess assikurat;

Għal dawn il-motivi l-Qorti tiddeċidi billi tiċhad l-appell u tikkonferma s-sentenza appellata. L-ispejjeż kollha ta' dan l-appell għandhom jiġu ssopportati mill-konvenuti appellati

nomine.

